

**INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDA MADALLIK KOMPONENTLI
PAREMIOLOGIK BIRLIKLAR.**

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti magistranti

Allamuratova Gulnoza Rustamovna

Annotatsiya: Ushbu tezisda ingliz va o‘zbek tillarida modallik komponentli maqol va matallarning lingvistik qurilishi o‘rganiladi. Paremiologik birliklarda olingan an’anaviy va madaniy tushunchalar orqali aniqlik, imkoniyat, zarurat va niyat ifodalarni qanday yetkazishni o‘rganishga qaratilgan. Ushbu ikki tilda maqollarda modallik qo‘llanilishidagi o‘xshashlik va farqlarni tahlil qilib, tadqiqot ingliz va o‘zbek tillarida so‘zlashuvchilarning e‘tiqod, munosabat va qadriyatlarni matal tili orqali bildirishining nozik usullarini yoritib beradi.

Kalit so‘zlar: Paremiologik birliklar, modallik komponenti, ingliz tili, o‘zbek tili, maqollar, madaniy muloqot.

Ingliz va o‘zbek tillarida modallik komponentli paremiologik birliklar ma’lum bir aniqlik, imkoniyat, zarurat, niyatni ifodalovchi maqol, matal yoki iboralarni bildiradi. Bu maqollar odatda kayfiyatni yoki xabar mazmuniga munosabatni bildiradi. Ingliz va o‘zbek tillaridagi paremiologik birliklarni modallik komponentlari bilan solishtirishda turli tillarda aniqlik, ehtimollik, majburiyat va iroda tuslarini an’anaviy hikmat va xalq maqollari orqali qanday ifodalashini o‘rganish zarur.

Paremiologiyani o‘rganish asosiy e‘tiborni ushbu iboralarning madaniy ahamiyatini, kommunikativ funktsiyalarini va lingvistik xususiyatlarini tushunish uchun tahlil qilish va talqin qilishga qaratadi. Ingliz va o‘zbek paremiologik birliklarida modallikning qanday ifodalanishini o‘rganib, tadqiqotchilar ushbu tillarda so‘zlashuvchilarning munosabat, e‘tiqod va qadriyatlarni maqol tili orqali etkazish usullaridagi o‘xshashlik va farqlarni aniqlashlari mumkin. Ingliz va o‘zbek tillarida modallik komponentlari bo‘lgan paremiologik birliklarning qiyosiy semantik tahlilini o‘tkazish orqali tadqiqotchilar maqol tilida aniqlik, imkoniyat, zarurat va niyatning ifodalanishiga madaniy qadriyatlar, ijtimoiy me‘yorlar va tarixiy sharoit qanday ta’sir ko‘rsatishini yoritishi mumkin. Bu orqali madaniyatlararo muloqot, til xilma-xilligi va turli til an’analari bo‘yicha maqol va maqollarda jamlangan inson donoligining boy gobelenini tushunishimizni chuqurlashtirishi mumkin. Maqol va matallar jamiyatning umumiy hikmatini, madaniy merosini va ijtimoiy qadriyatlarini o‘zida mujassam etgan til boyligidir. Paremiologiya sohasida ushbu an’anaviy iboralarni o‘rganish, modallik komponentining mavjudligi etkazilgan xabarlarga chuqurlik va boylik qo‘shadi. Ingliz va o‘zbek tillaridagi modallik komponentlari bilan paremiologik birliklarni qiyosiy tahlil qilib, maqol orqali aniqlik, imkoniyat, zarurat va niyatni yetkazishdagi nozik

jilolarni ochib beradi. Ingliz va o'zbek tillarida maqol va matallar so'zlovchilarning e'tiqodi, munosabati, dunyoqarashini aks ettiruvchi ko'zgu vazifasini o'taydi. Bu iboralarda modallik komponentlarining mavjudligi ularning kommunikativ kuchini oshiradi, so'zlovchining tafakkuri, madaniy me'yorlari va jamiyat umidlari haqida tushuncha beradi. Ikkala tilning bir qator paremiologik birliklarini o'rganish orqali ushbu tadqiqot an'anaviy donolikda aniqlik, imkoniyat, zarurat va niyatning kodlangan usullarini ta'kidlashni maqsad qilgan. Ingliz va o'zbek tillaridagi modallik komponentlari bilan paremiologik birliklarni tizimli taqqoslash orqali bu tadqiqot kayfiyat, munosabat va e'tiqod ifodasidagi umumiylik va farqlarni aniqlaydi. Ushbu maqol iboralarining lingvistik tuzilmalari, semantik rollari va madaniy kontekstlarini o'rganib, tadqiqot ma'ruzachilarning hayot, taqdir va inson xatti-harakatlariga nisbatan o'z nuqtai nazarlarini etkazishning asosiy mexanizmlarini ochib beradi. Modallikning paremiologik birliklarda nozik qo'llanishini ko'rsatish uchun ushbu maqolada turli darajadagi aniqlik, imkoniyat, zarurat va niyatni o'zida mujassam etgan ingliz va o'zbek maqollaridan amaliy misollar va misollar keltirilgan. Ushbu an'anaviy iboralar ichiga kiritilgan ma'nolarni dekonstruksiya qilish orqali tadqiqot modallik komponentlari maqollar tili orqali etkazilgan xabarlarini shakllantirish uchun madaniy nuanslar bilan qanday o'zaro ta'sir qilishini har tomonlama tushunishga qaratilgan.

Xulosa:

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ingliz va o'zbek tillarida modallik komponentlari bilan paremiologik birliklarning qiyosiy tahlili madaniyatlararo muloqotning nozik tomonlari, til xilma-xilligi, madaniy qadriyatlarning an'anaviy hikmat orqali uzatilishi haqida qimmatli fikrlarni beradi. Maqol va matallarda aniqlik, imkoniyat, zarurat va niyatning shifrlanganlik yo'llarini o'rgangan holda, bu tadqiqot har ikki tilning til marvaridlarida mujassamlangan inson ifodasining boy gobelenini chuqurroq tushunishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shayxislamov, N. (2021). Lingvokulturologiya - zamonaviy tilshunoslik yo'nalishi sifatida: tarixi va nazariyasi. Tilshunoslikdagi zamonaviy yo'nalishlar: muammo va yechimlar, 61-62.
2. Shayxislamov, N. (2021). Nutqning sotsiolingvistik - paralingvistik va ekstralingvistik vositalari haqida mulohazalar. The 21st Century Skills for Professional Activity, (1), 20-24.
3. Шайхисламов, Н. (2020). Когнитив тилшуносликда концепт: "Туй" концепти ва унинг универсал табиати. O'zbekistonda innovatsion ilmiy tadqiqodlar va metodlar, 54-60.
4. Shayxislamov, N. (2020). Hozirgi zamon tilshunosligida til va madaniyatning talqini. Scientific progress, 1(1).
5. Shayxislamov, N. (2020). So'z urg'usining o'zbek va ingliz tillaridagi farqlash vazifasining qisqacha tavsifi. O'zbekistonda innovatsion ilmiy tadqiqotlar va metodlar, 13-14.